ΛΑΪΚΗ ΖΩΟΛΟΓΙΑ

Η ΒΙΔΡΑ

Ἡ ἱστορίες τοῦ Γρανίτσα γιὰ τὰ ζῶα. Ἡ Βίδρα. Τί διηγοῦνται στὴ Θάσσο. Στὸ νεροπάλατο τῆς Γοργόνας. Ἡ λαιμαργία της. Πῶς τὴν ἔπιασαν τὰ καβούρια στὰ πράσα. Ἡ κατάρα τῆς Γοργόνας. Ἡ Βίδρα στὴν Κιβωτὸ τοῦ Νῶε. Πῶς ὁ Νῶε βρῆκε τὸ μπελᾶ του μαζύ της. Πῶς κυνηγάει ἡ Βίδρα τὰ ψάρια. Πῶς τὴν πιάνουν. Ἡ ἀξία τοῦ δέρματός της κτλ. κτλ.

Εἶνε γνωστὸ σ' ὅλους ὅτι ὁ μακαρίτης Στέφανος Γρανίτσας ἔγραψε τὴν ἱστορία καὶ τὴν ζωὴ τῶν ζώων, κατὰ τὴν λαϊκὴ παράδοση. Ὁ Γρανίτσας ὅμως περιωρίστηκε μόνον στὶς παραδόσεις τῆς Αἰτωλοακαρνανίας, τῆς πατρίδος του. Ἡμεῖς εὐτυχήσαντες νὰ μαζέψουμε κ' ἄλλες τέτοιες παραδόσεις ἀπὸ τὴν Νέαν καὶ Παλαιὰν Ἑλλάδα, θὰ τὶς ἀναγράφουμε ἐδῶ, χωριστὰ γιὰ κάθε ζῶο, χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ «Μπουκέτου».

***

Γιὰ τὴ γέννηση τῆς Βίδρας (Ἐνυδρίδος) καὶ τὴν ἐμφάνισή της στὸν κόσμο, ὑπάρχει ἡ ἑξῆς παράδοσις τῆς Θάσσου.

Μιὰ γυναικοῦλα μιὰ φορά, παρουσιάστηκε στὸ παλάτι τῆς Γοργόνας, μέσα στὴ θάλασσα, καὶ τὴν παρεκάλεσε νὰ τὴ φιλοξενήση, γιατὶ διωγμένη ἀπὸ τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους στὴ γῆ, δὲν εἶχε ποῦ νὰ καταφύγη. Ἡ Γοργόνα τὴν λυπήθηκε καὶ τὴν δέχτηκε στὸ κεφένιο ἀνάκτορό της. Τῆς εἶχε δώσει μάλιστα καὶ τὰ κλειδιὰ καὶ τὴν εἶχε κάμει κυβερνῆτρα τοῦ σπιτιοῦ.

Ἡ Βίδρα ὅμως ἤτανε λειχοῦδα καὶ ἐνῶ εἶχε ὅλα τὰ καλά, τῆς ἄρεσε νὰ κρυφοτρώη. Γι' αὐτὸ ἄλλοτε χανόντουσαν τὰ ψάρια, ἄλλοτε τὰ πουλιὰ καὶ ἄλλοτε ὅλα τὰ φαγώσιμα τοῦ παλατιοῦ. Κ' ἡ Γοργόνα δὲν ἤξερε τί νὰ πῆ καὶ πῶς νὰ δικαιολογηθῆ στὸν ἀδερφό της τὸν Ἀλέξανδρο. Ὡς ποὺ ἔβαλε μιὰ μέρα τὰ καβούρια, παραφυλάξανε, πιάσανε τὴ Βίδρα τὴν ὥρα ποὺκλεβε τὰ τρόφιμα, τὴν ἀρταξαν μὲ τὶς σιδερένιες δαγκάνες τους καὶ τὴν ἐπήγανε στὴ Γοργόνα.

— Γιατί, τῆς εἶπεν ἡ Γοργόνα, ἀφοῦ εἶχες ὅλα τὰ καλά, μοῦ ἔκανες μαγαρισιὲς στὸ σπίτι ;

Ἡ Βίδρα δὲν ἀπαντοῦσε. Τότε ἡ Γοργόνα τὴν καταράστηκε, τὴν ἔδιωξε καὶ τῆς εἶπε : —«Οὔτε τὸ γλυκὸ νερὸ νὰ τὴν δέχεται, οὔτε ἡ γῆ νὰ τὴν χωράη καὶ στὴ θάλασσα ποτὲ νὰ μὴ ζυγώση».

Κι' ἀπὸ τότε ἔγινε ἡ Βίδρα ἕνα ἄσχημο ζῶο καὶ λιμασμένο, ποὺ οὔτε στὸ νερὸ κάθεται, οὔτε στὴ γῆ ἀπ' ἔξω στέκει καὶ ψοφάει σὰν πλησιάσει στὴ θάλασσα. Ἐπίσης, ἐπειδὴ ἡ Γοργόνα τὴν ἐκαταράστηκε «ποτὲ νὰ μὴν χορταίνη», τρώει, τρώει κι' ὅλο νηστικιὰ καὶ πεινασμένη εἶνε !..

***

Στὸ Κεράσοβο τῆς Αἰτωλοακαρνανίας ἔχουν μιὰ ἄλλη παράδοση γιὰ τὴ Βίδρα, τὴν ἀδηφάγο.

Ὅταν ἔγινε, λένε, ὁ κατακλυσμός, τὴν πῆρε κι' αὐτὴν ὁ Νῶε στὴν κιβωτό του. Ἀλλὰ σὰν ἄρχισε ἡ νεροποντή, ἡ Βίδρα ἄρχισε κρυφὰ νὰ τρώη τὰ ποντίκια. Ὁ Νῶε, ποὺ φοβήθηκε νὰ μὴν τοῦ ἐξαφανίση τῶν ποντικῶν τὶς γένες, ἀφοῦ τὴν μάλλωσε κάνα - δυὸ φορές, θύμωσε μιὰ μέρα καὶ τὴν πέταξε ἔξω ἀπὸ τὴν κιβωτό.

Σὲ λίγο, ὅμως, τὴν ἐλυπήθηκε κι' ἄνοιξε τὸ παράθυρο νὰ ἰδῆ τί ἀπόγινε. Κι' ἐνῶ νόμιζε ὅτι θὰ πνίγηκε ἡ «καϋμένη», τὴν βλέπει νὰ κολυμπάη στὰ νερὰ καὶ νὰ πιάνη καὶ νὰ τρώη τὰ ψάρια. Καὶ τόσα πολλὰ ψάρια ἔτρωγε, ποὺ ὁ Νῶε φοβήθηκε νὰ μὴν τὰ ἐξαφανίση κι' αὐτά. Τί νὰ κάμη λοιπόν ; Ἀναγκάζεται νὰ τὴν πάρη πάλι στὸ πλοῖο του. Ἀλλὰ πάλι ἡ Βίδρα ἄρχισε νὰ τοῦ ρημάζη τὰ ποντίκια, καὶ πάλιν θύμωσε καὶ τὴν ἔρριξε στὴ θάλασσα καὶ δὲν ἤξερε πειὰ τί νὰ τὴν κάμη...

Ἡ ἱστορία αὐτὴ κράτησε ὥς τὴν ἡμέρα ποὺ τραβήχθηκαν τὰ νερὰ καὶ στάθηκε ἡ κιβωτὸς στὸ Ἀραράτ. Λένε μάλιστα. πὼς αἰτία νὰ μεθύση ὁ Νῶε καὶ ν' ἁμαρτήση τόσο φρικτά, ἦταν αὐτὴ ἡ λιμασμένη Βίδρα γιατὶ τὸν εἶχε καταστενοχωρήσει μὲ τὶς βρωμιές της καὶ τὸν ἔκαμε νὰ πιῆ περισσότερο ἀπ' τὸ συνηθισμένο. Ἔτσι καταράστηκε τὴ Βίδρα κι' ὁ Νῶε ἀκόμα καὶ τὴν ἔδιωξε μακρυά του, μὴ θέλοντας νὰ τὴν βλέπη στὰ μάτια του...

***

Ἡ Βίδρα εἶνε ὅπως τὴν περιγράφει ἡ παράδοσις.

Τὸ ἔχει δίπορτο. Τὴν κυνηγᾶς στὴν στεριά ; Πηδάει στὸ νερό ; Τρυπώνει στὰ χόρτα !

Στὴν ξηρὰ τρώει ποντίκια, φείδια, καβούρια... Στὰ νερὰ κάθε λογῆς ψάρι ποὺ θὰ βρῆ. Ἰδίως τὰ τετράπαχα «μπριάνια». Ἀπὸ ὅλα τὰ ψάρια μόνον ἡ πονηρὴ «πέστροφα» κατορθώνει καὶ τῆς διαφεύγει.

***

Ἀπίστευτα πράγματα λέγονται γιὰ τῆς Βίδρας τὴν ἐξυπνάδα.

Ὁ μακαρίτης Γρανίτσας ἀναφέρει ὅτι γιὰ νὰ κυνηγήση τὰ ψάρια ἀποτελεσματικά, πέρνει γιὰ σύντροφο καὶ μιὰ δεύτερη Βίδρα. Ἡ μιὰ Βίδρα πιάνει τὰ στενὰ κανάλια τῶν ποταμῶν κι' ἀνοίγει τὸ στόμα της, ἐνῶ ἡ ἄλλη ἀπὸ μπρός, κυνηγάει τὰ ψάρια μὲ λύσσα ! Ἔτσι τὰ παρασύρουν στὸ στένωμα τοῦ καναλιοῦ καὶ τἀφανίζουν !

Ἡ πονηρία της ὅμως, πολλὲς φορὲς τῆς βγαίνει σὲ ζημία της.

Οἱ κυνηγοὶ ποὺ ξέρουν τὴν ἀδυναμία της γιὰ τὰ ψάρια, πέρνουν ψαρροκόκκαλα καὶ τὰ πετοῦν σὲ ὡρισμένα μέρη, ὅπου στέκουν καὶ παραμονεύουν. Ἡ Βίδρα τὰ ὀσμίζεται καὶ νομίζει πὼς κάπεια ἄλλη Βίδρα βρῆκε κ' ἔφαγε ἐκεῖ ἄφθονα ψάρια. Ἄρα, τὸ πόστο εἶνε καλὸ γιὰ νὰ παραφυλάξη κ' ἡ ἴδια. Ἀρχίζει λοιπὸν νὰ φέρνη γύρους ἐκεῖ πέρα, μὰ ἀντὶ γιὰ ψάρια τὴν ὑποδέχονται ἡ τουφεκιὲς τῶν κυνηγῶν, ἢ μᾶλλον τὸ δόκανο μὲ τὸ ὁποῖο προτιμοῦν νὰ τὴν πιάνουν, γιὰ νὰ μὴ χαλάση τὸ δέρμα της ἀπὸ τὰ σκάγια καὶ χάσει τὴν ἀξία του.

Τὸ κυνῆγι της εἶνε ἀποτελεσματικό, ἅμα θολώνουν τὰ ποτάμια. Τότε ἡ Βίδρα πηγαίνει σεὶς πηγὲς γιὰ νὰ ψαρέψη σὲ καθαρὰ νερὰ καὶ τὴν παθαίνει ἀπ' τοὺς κυνηγούς.

***

Στὴ Μακεδονία πολύτιμη εἶνε ἡ καρδιὰ τῆς Βίδρας, ποὺ πουλιέται σὰν χρυσάφι. Γιατὶ πιστεύουν πὼς ὅσοι πάσχουν ἀπὸ ἐπιληψία καὶ φᾶνε ἕνα κομματάκι ἀπὸ τὴν καρδιά της, θεραπεύονται ἀμέσως.

Πρέπει ὅμως νὰ τὸ φᾶνε τὸ πρωΐ, ἅμα φέξει, νὰ εἶνε δὲ καὶ ὁ οὐρανὸς κατακάθαρος. Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ὅμως ποὺ θὰ φᾶν τὸ κομμάτι τῆς καρδιᾶς τῆς Βίδρας δὲν πρέπει νὰ ξαναβάλλουν στὸ στόμα τους, σ' ὅλη τους τὴ ζωή, ἐντόσθια ἄλλου ζώου.

Καὶ σ' ἄλλα μέρη τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος πιστεύουν ὅτι, ὡρισμένο μέρος τοῦ σώματος τῆς Βίδρας, ἔχει μιὰ πολύτιμη οὐσία, ποὺ τὴν λένε «μόσχο». Ἡ οὐσία αὐτὴ χάνεται ἂν τὸ ζῶο χτυπηθῆ μὲ τὸ ντουφέκι.

Γιὰ αὐτὸ προτιμᾶνε νὰ τὴν πιάνουν μὲ παγίδα καὶ μὲ δόκανα.

Ὁ «μόσχος» αὐτὸς εἶνε χρήσιμος γιὰ τὶς πληγές, γιὰ τὶς λιποθυμίες καὶ ἀκόμα καὶ γιὰ τὴν παράτασι τῆς ζωῆς τῶν ἑτοιμοθανάτων !...

***

Γιὰ τὴν τιμὴ τοῦ δέρματος τῆς Βίδρας, τοῦ κουναβιοῦ καὶ τῆς ἀλεποῦς, ὁ μακαρίτης ὁ Γρανίτσας διηγεῖται τὴν ἑξῆς παράδοσι, ποὺ ἄκουσε στὴν Εὐρυτανία :

Τὴν ἀξία τῶν τομαριῶν τῶν διαφόρων ζώων τὴν κανόνισε ὁ Νῶε, ἀναλόγως τῶν ζημιῶν ποὺ τοῦ κάνανε στὴν κιβωτό.

Ἡ ἀλεποῦ ἔφαγε μιὰ ἀγαπημένη κόττα τοῦ Νῶε καὶ τόσο τὸν ἐθύμωσε, ποὺ ἐτιμολόγησε τὸ δέρμα της χίλιες δραχμές. Ἀλλὰ ἔπεσε ἡ ἀλεποῦ, ἔκλαψε, τὸν παρεκάλεσε, τὴν λυπήθηκε καὶ τῆς κατέβασε τὴν ἀξία.

Τὸ κουνάβι τοῦ ἔφαγε δυὸ μελίσσια, μὰ ἐπειδὴ ἔχει σκληρὴ ψυχή, δὲν θέλησε νὰ προσπέση στὸν Νῶε καὶ γιὰ τοῦτο ἔμεινε μὲ τὴν μεγάλην τιμωρίαν νὰ ἀξίζη τὸ δέρμα του πολὺ καὶ νὰ τὸ κυνηγοῦνε τόσο οἱ κυνηγοί !

Κ' ἡ Βίδρα ;

Ἡ Βίδρα τὸν ἐθύμωσε βέβαια περισσότερο ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ζῶα, μὰ στὸ τέλος ἀναγκάστηκε ὁ Νῶε νὰ συνθηκολογήση μαζύ της. Γιατὶ μόλις ἄκουσε, ἡ λαίμαργη αὐτή, πόσο ἀκριβὰ τῆς τιμολόγησε τὸ δέρμα καὶ κατάλαβε πόσο ἄγρια θὰ τὴν κυνηγοῦσαν οἱ κυνηγοί, πήδησε ἔξω ἀπὸ τὴν κιβωτὸ καὶ τοῦ εἶπε κολυμπῶντας πάνω στὰ νερά, ποὺ σκέπαζαν τὴ γῆ :

— Ἂν μοῦ κατεβάζης τὸ τιμολόγιο ἢ δὲν σοῦ ἀφίνω πέστροφα γιὰ πέστροφα !...

Κ' ἐπειδὴ ὁ Νῶε τρελλαινόταν γιὰ τὶς πέστροφες, ἀναγκάσθηκε νὰ δεχτῆ τοὺς ὅρους ποὺ τοῦ πρότεινε ἡ Βίδρα. Αὐτὸς δηλαδὴ νὰ ἐκτιμήση τὸ δέρμα τῆς πολὺ φτηνὰ κι' αὐτὴ νὰ μὴ τοῦ κυνηγάη καὶ τοῦ ἀφανίση τὶς πέστροφες.

Ὁ Βουνίσιος

ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ

Ὅταν ἡ τύχη μᾶς χαϊδεύει, σημαίνει ὅτι θέλει νὰ μᾶς ἀπατήση.

***

Ἡ συμπάθεια καὶ ἡ φιλία δὲν ἔχουν ἀνάγκην μεσιτῶν.

***

Ἡ ἀνθρώπινη εὐτυχία μόλις ἀνεβῆ πολὺ ψηλὰ προκαλεῖ τὸν κεραυνό !

(Ὀκτάβιος Φεγιὰ)